

Verlag werkgroep Greendeal Natuurinclusieve landbouw groen onderwijs

Datum: 13 februari 2019, 11-13.00 uur

Locatie: Frieslandzaal, RVO gebouw, Croeselaan in Utrecht.

Aanwezig: Marc Klieverik (RVO), Evelien Verbij (BoerenNatuur), Raymond Klaassen (RUG), Nick Pruijn (Inholland), Edith Diepeveen (AOC-raad), Rosemarie Slobbe (KCNL/Clusius college)

Afgemeld: Ellen Reuver (Min LNV), A. Faber (Prov Groningen), D. van t Westeinde (NAJK), Tjalling Huisman (HVHL), Edo Dijkman (HAS Den Bosch), Ton Stierhout (Terra)

1. Terugblik op ondertekening Greendeal

- afspreken procedure aanmelding nieuwe partijen

Er zal op de website van het KCNL een tabblad greendeal komen met contactpersoon. Daar kunnen partijen met interesse zich melden. We gaan niet actief nieuwe partners werven.

- verspreiding getekende deal naar alle partijen

Marc gaat bij Ellen na of alle partijen nu getekend hebben en zal daarna zorgen voor verspreiding onder alle partijen van de deal. Voor nu zal Marc aan de werkgroep de definitieve opgemaakte 100% versie sturen zonder alle handtekeningen.

2. Visie en stappenplan

De werkgroep heeft in een vorige bijeenkomst afgesproken zich te richten op een aantal gemeenschappelijke activiteiten uit de greendeal: lectorennetwerk, onderwijscirkel, ontwikkeling demobedrijven in regionale netwerken en netwerk vmbo-mbo. Voor veel van de andere acties uit de deal zijn primair de onderwijsinstellingen en andere partijen aan zet.

Rol werkgroep: werkgroepleden zijn ambassadeurs van de deal, zoeken naar verbinding met relevante activiteiten in het land en zijn aanspreekpunt en trekker voor de hierboven genoemde activiteiten (lectorennetwerk, onderwijscirkel, ontwikkeling demobedrijven in regionale netwerken en netwerk vmbo-mbo).

Wat gaan we doen: om het geheel richting en kracht te geven hebben we afgesproken om per jaar één concreet thema op te pakken. Twee grote thema's zijn *monitoring biodiversiteit* en *verdienmodel*. Gezien de actuele ontwikkelingen in het land, is in het eerste jaar ons thema *monitoring biodiversiteit*. Dat wil niet zeggen dat er op gebied van verdienmodel niets gebeurt, maar omdat we niet alles kunnen in 1 jaar, kiezen we voor focus.

Hoe gaan we het doen: We beginnen daar waar het bruist en waar al wat gebeurt. Daarbij aanhaken en aan het grote netwerk laten zien wat er gebeurt en daar kennis over delen.

Onze activiteiten met elkaar én met twee grote landelijke initiatieven en het KCNL project 'duurzame monitoring biodiversiteit' verbinden. De twee landelijke initiatieven zijn:

* Deltaplan biodiversiteitsherstel (www.samenvoorbiodiversiteit.nl), waar uitwerking van de biodiversiteitsmonitoring via 5 living labs gestalte moet krijgen. Op gebiedsniveau zal geoefend worden met maatregelen biodiversiteit in het landelijk gebied en de monitoring daarvan. Aanspreekpunt is Raymond Klaassen.

* GLB pilots biodiversiteitsmonitoring landelijk gebied. Er komen 7 GLB pilots waarbij via de duurzame zuivelketen (400 boeren) een monitoringsysteem voor biodiversiteit wordt

uitgetest en een systeem voor de akkerbouw moet worden ontwikkeld. Het ontwikkelen van KPI's, toetsen van systematiek en gaan en blijven meten. Aanspreekpunt is Evelien Verbij. Dit zijn heel mooie initiatieven waar we de demobedrijven en onderwijskring mee kunnen vervlechten. Ook is verbinding gewenst van het KCNL project duurzame monitoring biodiversiteit waarbij het doel is dat alle studenten van hbo/mbo in hun groene opleiding kennis en ervaring opdoen met monitoring. Als dit jaarlijks gebeurt, komt er een stroom van jaarlijkse data beschikbaar. Aanspreekpunt KCNL project is Nick Pruijn.

Voor het lectorennetwerk zien we een mooie 'opdracht' om een bijdrage te leveren aan de monitoringssystematiek voor bodembiodiversiteit. Daar is nog te weinig kennis over.

Aanspreekpunt Tjalling/Edo.

In het verlengde van de landelijke initiatieven zijn de provinciale uitwerkingen hiervan die door aantal provincies wordt opgepakt. Hier bruist het al of gaat het binnenkort bruisen.

Wanneer zijn we blij na 1 jaar? Er is verbinding tussen de onderwijs- en kennisinstellingen met de landelijke en provinciale activiteiten, waardoor er een aantal (demo)bedrijven in de living lab gebieden en glb pilots of provinciale deals (zoals in Friesland en Groningen) beschikbaar komen voor het onderwijs (alle niveaus). We zijn blij als dat op aantal plekken wordt gerealiseerd en we de kennis en ervaringen kunnen delen met onderwijsinstellingen op andere plekken in NL.

De ambitie voor het netwerk vmbo-mbo in het eerste jaar is het organiseren van 2 regionale inspiratiebijeenkomsten.

Afgesproken acties:

** het thema monitoring moet verder worden uitgewerkt. Vanuit de greendeal werkgroep zal een vraag en aanbod moeten worden geformuleerd. Om dit te verkennen wordt een overleg georganiseerd met de monitoringsexperts uit de landelijke initiatieven en betrokkenen uit de werkgroep. Voor het volgende overleg van de werkgroep ligt er een uitwerking. Actie Rosemarie (samen met Raymond, Nick, Marc).

** opstellen communicatieplan en zorgen voor een goed vindbare plaats van de greendeal en de activiteiten op de website van KCNL. Actie Rosemarie (samen met comm deskundige KCNL).

3. **Wat gebeurt er al?**

- Rondje Nederland

We hebben niet een volledig beeld van wat er al gebeurt in het land. Enkele activiteiten: Regiodeal Noord-Nederland: inrichten fysieke praktijkplaatsen op bedrijven in Groningen voor natuurinclusieve landbouw. Aanspreekpunten Raymond en Ton Stierhout (?)

Friese landbouwdeal onderwijs: via drie sporen wordt natuurinclusieve landbouw ingebed in het onderwijs (mbo, hbo, wo en post initeel onderwijs) en komen er demobedrijven als 4^e integrale spoor. Aanspreekpunt is Tjalling.

In NH is een initiatief gestart tot een Noord-Hollandse uitwerking van het deltaplan biodiversiteit en de greendeal Nil. Daadwerkelijke uitwerking is afhankelijk van het nieuwe college-akkoord na maart. Aanspreekpunt is Rosemarie

In ZH is er een initiatief van voedsel families, waarbij ook het onderwijs wordt betrokken. Aanspreekpunt is Nick.

In Brabant gebeurt veel, maar wij weten niet wat en met welke onderwijsinstellingen.

Aanspreekpunt is Edo.

Landelijk zijn er 40 pilotbedrijven natuurinclusief van SBB. Aanspreekpunt is Conny Clazing via Marc.

Actie: KCNL maakt brede inventarisatie door rondje scholen en provincies te maken. Gereed

voor volgende werkgroep. Contactpersonen van de scholen zijn bekend. Er is geen contactpersonenlijst van de provincies.

Actie: Margot Faber levert contactpersonen van de provincies aan die de greendeal in portefeuille hebben.

4. **Werkwijze werkgroep** (15 min)

- Samenstelling.

Commitment is belangrijk, vandaar de voorkeur om de werkgroep niet te groot te laten zijn. Dat betekent de huidige samenstelling met mogelijk 1 aanvulling vanuit het mbo zuidelijk deel. De agenda en de notulen gaan naar een bredere schil om de werkgroep heen, zodat men op de hoogte is en men eventueel kan aanhaken als er specifieke onderwerpen of vragen aan bod komen.

- Voorstel om het voorzitterschap te laten rouleren over de partijen. Vanuit KCNL zal Rosemarie de werkgroepbijeenkomsten samen met de voorzitter voorbereiden. Oke.

- Invulling toegekende subsidie aan KCNL voor coördinatie en faciliteren greendeal. Niet besproken.

- Vaststellen bijeenkomsten werkgroep in 2019

dinsdag 14 mei van 10-12 uur bij RVO Utrecht

donderdag 5 september van 10-12 uur bij BoerenNatuur Utrecht

3^e overleg in november/december nog plannen tijdens overleg in mei.